# О Б Щ И Н А  Р А З Л О Г

**2760 Разлог, ул.”Стефан Стамболов” №1, тел.: 0747/80095, факс: 0747/80081, ob_razlog@bcmesta.bg**


**Утвърдил:.....**

**Кмет на общината**

**инж. Красимир Герчев**

## *ПРОГРАМА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ОДИТНАТА ДЕЙНОСТ И ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ЗВЕНОТО ЗА ВЪТРЕШЕН ОДИТ КЪМ ОБЩИНА РАЗЛОГ*

Програмата за осигуряване качеството на одитната дейност и за усъвършенстване е разработена, за да предостави разумна увереност пред ръководството на община Разлог, че звеното за вътрешен одит:

•Провежда своята дейност съгласно чл. 29 от Закона за вътрешния одит в публичния сектор, Стандартите за вътрешен одит / 130, 131, 132 /, Етичния кодекс на вътрешните одитори, утвърдения Статут на звеното за вътрешен одит и изискванията на глава пета от Наръчника за вътрешен одит, том I „Управление на дейността по вътрешен одит”,

•Провежда своята дейност по ефективен и ефикасен начин.

По своя смисъл тази програма:

•Обхваща цялата дейност по вътрешен одит;

•Текущо осигурява наблюдение на ефективността на дейността по вътрешен одит;

•Осигурява съответствие със ЗВОПС, Стандартите и Етичния кодекс;

•Подпомага вътрешния одит да носи полза на бщина Разлог и да подобрява нейните процеси и дейности;

•Включва текущи и периодични оценки.

Ръководителят на вътрешния одит / РВО / е отговорен за ефективното провеждане на Програмата за осигуряване качеството на одитната дейност и усъвършенстване, включително и ангажиментите за консултиране.

## *ВЪТРЕШНИ ОЦЕНКИ*

Вътрешните оценки се извършват от ръководителя на вътрешния одит или от определен от него вътрешен одитор и / или други лица от общината, които познават практиките по вътрешен одит, Стандартите и отговарят на изискванията на чл. 19 от Закона за вътрешния одит в публичния сектор. Вътрешните оценки трябва да покриват целия спектър от одитната дейност и да включват текущи и периодични прегледи.

***А.Текущи прегледи*** – Текущите прегледи включват :

**•Наблюдение / надзор / на одитните ангажименти / планиране, извършване, докладване и проследяване на препоръките /, включително и одитните доклади от страна на вътрешния одитор.** Този текущ надзор се извършва от ръководителя на вътрешния одит сам или може да го възложи на компетентен вътрешен одитор. Чрез надзора РВО добива увереност, че:

-одиторите притежават необходимите знания и умения за изпълнение на ангажиментите;

-инструкциите при планирането на ангажимента са подходящи;

-одобрената програма на ангажимента се изпълнява;

-работните документи, изготвени при изпълнение на одитния ангажимент, адекватно подкрепят направените констатации, изводи и препоръки;

-представената информация, свързана с одитния ангажимент е точна, обективна, ясна и своевременна;

-целите на одитния ангажимент са постигнати.

Надзорът върху работата по ангажимента трябва да се документира по подходящ начин и доказателствата да се съхраняват надлежно.

**•Обратна връзка от ръководителите на одитираната система / процес –** чрез обратната връзка РВО получава информация за мнението на ръководителя на одитираната система / процес и на други участници в нея за работата на вътрешния одит.

Целта на обратната връзка е :

-да се подобрят взаимоотношенията между служителите в организацията и вътрешните одитори;

-да се събере информация за мнението на ръководството относно ползата на вътрешния одит за организацията;

-да се повиши ефективността на одитната дейност.

Обратната връзка може да бъде получена от РВО по следните начини:

-устно – по време на заключителната среща при обсъждане на одитния доклад и документирана с паметна записка;

-при преглед на становищата по одитните доклади, дадени от ръководителите на одитираните структури;

-чрез попълване на въпросник.

•**Анализ на показателите за изпълнение –** биват два вида:

**Количествени –** РВО трябва текущо да събира и анализира данни за следните количествени показатели:

-брой извършени одитни ангажименти;

-брой направени констатации;

-брой дадени препоръки;

-брой приети препоръки;

-брой изпълнени препоръки;

-брой проследени препоръки;

-време за изпълнение на одитния ангажимент.

**Качествени –** РВО следва да класифицира констатациите по степен на същественост, които се разделят в три групи:

-*съществени* – могат да повлияят негативно върху постигането на целите на общината в голяма степен;

-*със средна степен на същественост* – не могат да окажат значимо влияние върху постигането на основните цели на общината, но изискват предприемането на действия от кмета на общината, за да се избегнат евентуални негативни последици;

-*несъществени* – не влияят върху постигането на целите на общината и не изискват специални действия.

***Б.Периодични прегледи*** - Периодичните оценки са изградени така, че да оценят съответствието със ЗВОПС, Статута на ЗВО, Стандартите за вътрешен одит, Етичния кодекс и методологията за вътрешен одит. Те включват:

•**Самооценка –** задължително поне веднъж годишно от РВО;

•**Вътрешен преглед –** задължително веднъж годишно от служители в общината, които познават практиката по вътрешен одит и Стандартите и притежават сертификат „Вътрешен одитор в публичния сектор", като за целта се използва примерен въпросник за вътрешен преглед;

•**Провеждане на интервюта и проучване в структурните звена на общината, одитирани през предходната година –** периодични оценки на база разработване и изпращане от страна на РВО въпросници до ръководителите на одитираните през годината системи / процеси с цел да получи информация и оценка за ефективността на вътрешния одит и полезността на дадените от вътрешните одитори препоръки.

## *ВЪНШНИ ОЦЕНКИ*

**А.Общи положения** – Външните оценки оценяват и дават независимо мнение относно съответствието на дейността на звеното за вътрешен одит с изискванията на Закона за вътрешния одит в публичния сектор, Етичния кодекс на вътрешните одитори, Стандартите за вътрешен одит, Наръчника за вътрешен одит – том I, II, III и други, включвайки даване на съответни препоръки при необходимост. Външните оценки се извършват поне веднъж на 5 / пет / години, от лица, извън организацията, които отговарят на изискванията на чл. 19, ал. 2, т. 1, 2, 3 и 4 от Закона за вътрешния одит в публичния сектор, т. е.:

-да са дееспособни лица;

-да не са осъждани за умишлено престъпление от общ характер и да не са лишени по съдебен ред от правото да заемат съответната длъжност;

-да имат завършено висше образование и придобита образователно – квалификационна степен „магистър";

-да притежават сертификат „вътрешен одитор в публичния сектор", издаден от министъра на финансите след успешно положен изпит по чл. 53, или да притежават валиден международно признат сертификат за вътрешен одитор;

Съгласно чл. 5, ал. 3 от Наредба № 1 / 17.01.2011 г. за условията, реда и начина за извършване на външни оценки за осигуряване на качеството на одитната дейност, кмета на общината може да изисква от лицата / не е задължително / извършващи външни оценки, с цел потвърждение за по – голям опит и придобити знания:

-да притежават най – малко 3 / три / години опит в областа на вътрешния или външния одит, от които две години като лице с ръководни функции по отношение на дейността по вътрешен одит или служител на Централното хармонизиращо звено за вътрешен одит;

-успешно са завършили обучение за извършване на оценка на качеството на одитната дейност, организирано от Министерството на финансите или от The Institute of Internal Auditors, международната професионална организация на вътрешните одитори.

**Б.Периодичност** – Външната оценка следва да се извърши в рамките на всеки пет години, считано от датата на създаване на звеното за вътрешен одит, като началната оценка следва да започне не по-късно от 2011 г.

За целта, РВО изготвя предложение до кмета на общината за извършване на външна оценка не по – късно от 3 / три / месеца преди изтичане на 5 / пет / годишния срок.

Предложението съдържа:

-дата, на която трябва да започне оценката;

-продължителност на извършването й;

-начин – *изцяло от квалифициран / и независим / и оценител / и* **или** *самооценка, извършена от звеното за вътрешен одит, с независимо потвърждаване от квалифициран / и независим / и оценител / и;*

-индикативен финансов ресурс, необходим за изплащане на възнагражденията на лицата;

-вида процедура за избор на изпълнител съобразно действащото законодателство и вътрешните правила на организацията.

Квалифицираните независими оценители извършват съответните дейности от обхвата на външната оценка в съответствие с договор за възлагане, сключен между възложителя и съответния изпълнител, при спазване на изискванията на законодателството в областа на обществените поръчки.

Квалифицираните независими оценители представят писмена декларация за отсъствие на обстоятелства, в. т. число: да изпълняват външните оценки непредубедено и безпристрастно; да нямат задължения или интереси към общината, чието вътрешен одит е обект на оценка, или към нейните служители; да проявяват независимост при изпълнението на външни оценки.Външните оценки не може да се изпълняват на реципрочен принцип от лица от две организации.

**В.Обхват на външната оценка** – достатъчен, за да осигури постигането на изрично независимо мнение за съответствие на дейността на ЗВО с изискванията на Закона за вътрешния одит в публичния сектор, Стандартите за вътрешен одит в публичния сектор и Етичния кодекс на вътрешните одитори;

Обхватът на проверките включва задължително:

•структуриране, статут и обхват на дейността на звеното за вътрешен одит;

•професионална компетентност на вътрешните одитори;

•оценка на риска и планиране на дейността по вътрешен одит;

•изпълнение на годишните планове, в т. ч. на годишния доклад за дейността по вътрешен одит и съдържащите се в него вид и област на изпълнение на одитните ангажименти, брой

на съществените констатации, в т. ч. докладване на идентифицирани индикатори за измами, брой на дадените, приети и изпълнени препоръки, случаи на ограничаване на дейността и доклади за адекватността на ресурсите за вътрешен одит;

•планиране, извършване и докладване на одитни ангажименти и проследяване на действията за изпълнение на препоръките.

Когато външната оценка за осигуряване на качеството на одитната дейност е извършена чрез самооценка, ръководителя на вътрешния одит изготвя доклад за съответствие на дейността по вътрешен одит със ЗВОПС, Етичния кодекс на вътрешните одитори и Стандартите за вътрешен одит в публичния сектор.

Изготвените и подписани документи във връзка със самооценката, РВО предоставя на избрания независим оценител в 3 / три / дневен срок от подписването на доклада.

Квалифицираният независим оценител определя и извършва необходимите проверки относно направената самооценка, за да прецени:

-адекватността на процеса по самооценка;

-съответствието със ЗВОПС, Етичния кодекс на вътрешните одитори и Стандартите за вътрешен одит в публичния сектор.

Квалифицираният независим оценител изразява независимо потвърждаване – съгласие или несъгласие с посоченото от РВО съответствие на дейността със ЗВОПС, Етичния кодекс на вътрешните одитори и Стандартите за вътрешен одит в публичния сектор, което се включва в доклада за представяне на резултатите от външната оценка и обосновава независимото мнение относно горепосоченото съответствие на дейността по вътрешен одит.

## *ДОКЛАДВАНЕ*

**А.Вътрешни оценки** – Резултатите от вътрешните оценки се докладват на кмета на община Разлог.

**Б.Външни оценки** – Квалифицираните независими оценители представят резултатите от извършените външни оценки чрез *доклад*, съдържащ:

-обхват на проверките;

-констатации от извършените проверки;

-независимо мнение относно съответствието на дейността по вътрешен одит със ЗВОПС, Етичния кодекс на вътрешните одитори и Стандартите за вътрешен одит в публичния сектор.

Независимото мнение включва една от следните оценки:

-оценка **„работи в съответствие”** – дейността на звеното по вътрешен одит отговаря на изискванията на ЗВОПС, Етичния кодекс на вътрешните одитори и Стандартите за вътрешен одит в публичния сектор;

-оценка ***„работи в частично съответствие”*** – дейността на звеното по вътрешен одит не отговаря напълно на ЗВОПС, Етичния кодекс на вътрешните одитори и / или на изискванията на отделни стандарти и не изпълнява ефективно основните изисквания;

-оценка **„работи в несъответствие”** – дейността по вътрешен одит на звеното има съществени слабости, които накърняват способността на вътрешния одит да изпълнява своите цели и функции.

Докладът може да съдържа:

-оценка на използваните добри практики;

-препоръки, отнасящи се до подобряване на дейността на звеното за вътрешен одит.

Квалифицираните независими оценители запознават ръководителя на вътрешния одит с резултатите от извършената външна оценка, като му предоставят възможност да изрази становище в съгласуван между двете страни срок.

В съгласувания срок, ръководителя на вътрешния одит може да изготви и представи на квалифицираните независими оценители *проект на план за действие* за отстраняване на слабостите във връзка с приетите препоръки за подобряване дейността на ЗВО.

След изтичането на срока за изразяване на становище, квалифицираните независими оценители предоставят *доклад* с резултатите от външните оценки на *РВО, на кмета на общината или упълномощено от него лице и на одитния комитет*, ако има сформиран такъв. Към доклада се прилагат становището на РВО и изготвения проект на план за действие.

С представянето на резултатите, РВО може да направи предложение за:

-одобряване на изготвения план за действие;

-допълване на изготвения план за действие с други мерки от компетентността на кмета на общината.

Кметът на общината взема решение относно мерките за отстраняване на слабостите и подобряване дейността на ЗВО.

Задълженията по извършване на външна оценка се считат за изпълнени с представяне на доклада от извършената външна оценка на *кмета на общината или упълномощено от него лице.*

**В.Последващ мониторинг** – Ръководителят на вътрешния одит следва да въведе адекватни мерки за проследяване изпълнението на дадените в доклада препоръки в разумен срок.

## *ДРУГИ АДМИНИСТРАТИВНИ МЕРКИ*

Тази програма следва да бъде актуализирана при промени в утвърдените стандарти за вътрешен одит, приложимото законодателство или контролната среда в община Разлог.

**Приложения:**

•Примерен въпросник за получаване на обратна информация от ръководителя на одитираната дейност / процес по отношение на извършени одитни ангажименти / Приложение № 29 към Глава V, том I /;

•Примерен въпросник за вътрешен преглед на дейността на звеното за вътрешен одит в община Разлог / Приложение № 30 към Глава V, том I /;

•Примерен въпросник за провеждане на интервюта и проучване в структурните звена на община Разлог за получаване на информация и оценка за ефективността на вътрешния одит и полезността на дадените от вътрешните одитори препоръки / Приложение № 31 към Глава V, том I /;

•Формуляр на програма за осигуряване на качеството на одитната дейност / Приложение № 32 към Глава V, том I /;

***Програмата за осигуряване качеството на одитната дейност и за усъвършенстване на звеното за вътрешен одит към община Разлог е разработена на основание чл. 29 от Закона за вътрешен одит, Стандартите за вътрешен одит / 130, 131, 132 /, Етичния кодекс на вътрешните одитори, утвърдения Статут на звеното за вътрешен одит и изискванията на глава пета от Наръчника за вътрешен одит, том I „Управление на дейността по вътрешен одит”.***

09.05.2011 г. Главен вътрешен одитор:.....

гр. Разлог Георги Крачанов

# ВЪПРОСНИК

за текуща оценка на качеството по докладване на одитен ангажимент

.....
.....

| № по ред | ВЪПРОС | ДА | НЕ | Забележка |
|---|---|---|---|---|
| 1. | Налично ли е писмо за уведомяване на одитираната структура за началото на ангажимента? | | | |
| 2. | Налична ли е паметна записка за първоначално интервю с ръководния състав на структурата? | | | |
| 3. | Налични ли са работни документи, документиращи оценка на риска в одитираната структура? | | | |
| 4. | Обосновани и коректни ли са проверките по извадков метод? *(ако има такива)* | | | |
| 5. | Уведомени ли са надлежно всички потребители на одитния доклад за крайните резултати от одита? | | | |
| 6. | Всяка констатация съдържа ли необходимите компоненти, в т.ч: | | | |
| 6.1. | • Критерий | | | |
| 6.2. | • Състояние | | | |
| 6.3. | • Причина | | | |
| 6.4. | • Ефект | | | |
| 7. | Констатациите, изводите и препоръките подкрепят ли заложените цели на ангажимента? | | | |
| 8. | Всяка констатация или заключение подкрепени ли са с достатъчни, относими и надеждни доказателства? | | | |
| 9. | На базата на одитния доклад и приложените доказателства постигнати ли са заложените цели на ангажимента? | | | |
| 10. | Има ли приложено писмо за обратна връзка и оценка на ангажимента от насрещната страна? | | | |
| 11. | Всяка констатация или заключение реферира ли към съответните работи документи в текущото досие? | | | |
| 12. | Всеки работен документ има ли инициалите на съставителя, датата на която е съставен и референцията към съответния одитен ангажимент? | | | |

**..... 20....** **Проверил: .....**

**ФОРМА - 02**

# ФОРМУЛЯР ЗА ОБРАТНА ВРЪЗКА

Одитен ангажимент: .....
.....
Одитирана структура: .....
.....
Одиторски екип: .....
.....
Извършил оценката:.....
.....

Моля попълнете този въпросник чрез ограждане на предпочетения от Вас отговор на всеки от посочените по-долу въпроси.

Скалата на оценка включва:

- 1 - напълно вярно
- 2 - по-скоро вярно
- 3 - по-скоро невярно
- 4 - абсолютно невярно

| **Въпроси** | **Оценка** | | | |
|---|---|---|---|---|
| Одитният ангажимент в тази област беше полезен. | 1 | 2 | 3 | 4 |
| При одитния ангажимен бяха засегнати ключовите процеси и свързани рискове. | 1 | 2 | 3 | 4 |
| При планирането на одитния ангажимент имах възможност за участието във формирането на целите. | 1 | 2 | 3 | 4 |
| Препоръките от доклада бяха ясни, конструктивни и относими. | 1 | 2 | 3 | 4 |
| Одитния доклад ще допринесе за подобряването на дейността в тази област на работа. | 1 | 2 | 3 | 4 |
| Вътрешният одитор показа професионализъм и знания в одитираната област. | 1 | 2 | 3 | 4 |
| Вътрешният одитор дискутира предварително всяка една тема засегната в последствие в одитния доклад. | 1 | 2 | 3 | 4 |
| Периодът от началото на одитния ангажимент до връчването на окончателния доклад беше в приемливи граници. | 1 | 2 | 3 | 4 |
| Вътрешният одитор се придържаше към правилата за правата и задълженията на потребителите,използващи компютърната среда, както и към изискванията за спазване на работното време. | 1 | 2 | 3 | 4 |
| Окончателния доклад беше представен в разумен срок след приключването на фактическите проверки. | 1 | 2 | 3 | 4 |
| Одитния ангажимент не причини излишни затруднения на основната дейност на структурата. | 1 | 2 | 3 | 4 |

Ако имате допълнителни коментари и препоръки, моля отразете ги по-долу:
.....
.....
.....
.....

**БЛАГОДАРЯ ВИ ЗА СЪДЕЙСТВИЕТО!**